

PAVEL OPOČENSKÝ

Nucleus

Narozen 7. srpna 1954 v Karlových Varech. Sochař, šperkař a kreslíř. Studoval na středních uměleckoprůmyslových školách v Jablonci nad Nisou (1972, bižuterie) a v Turnově (1974, zpracování kovů a kamenů). Je zastoupen ve veřejných sbírkách v České republice, USA, Německu, Norsku a Slovensku. Žije a pracuje v Praze (www.pavelopocensky.com)

Výstava, jejíž název odkazuje k jádru, představuje respektovaného sochaře Pavla Opočenského (1954) výhradně prostřednictvím kreseb barevnými pastelkami. Rovná stovka prací na papíře vznikala během posledních tří let. Zahnuje geometrizující kompozice, které volně vycházejí ze skic ke šperkům a sochařským realizacím, ale i biologické struktury inspirované pozorováním prostřednictvím historických mikroskopů. Společným znakem všech je, stejně jako v případě prakticky veškeré jeho tvorby, zájem o transparentnost, optické iluze a tajemství vnitřního prostoru.

Jméno Pavla Opočenského je jednoznačně spojeno s prostorovou tvorbou, ať už jde o šperky nebo monumentální sochy z extrémně tvrdých kamenů. Právě kombinace subtilních filigránských postupů a nekompromisní téměř industriální kamenosochařské průbojnosti, spolu se smyslem pro čisté geometrické tvarosloví i naturální strukturu zároveň, vymezuje základní parametry jeho stěžejních realizací. Přestože se tentokrát představuje velmi netypicky – vůbec poprvé výhradně jako kreslíř, jeho vizuální cesta zůstává stále koherentní. Pavel Opočenský sice změnil médium, ale priority zůstaly stejné.

Sochařská kresba jako oborový fenomén a specifická umělecká disciplína provází výtvarné umění odedávna a svou zkušenost s ní má samozřejmě i on, jenže tady se jedná o úplně jiný případ, jde o autonomní způsob vyjadřování, který obrací naruby tradiční postup jeho práce. Jestliže pro něj bylo do této doby běžné zachycovat do skicákuprostřednictvím pracovních črt nápady, které později realizoval v trojrozměrné dimenzi, zde je to přesně naopak. Prostřednictvím 3D představivosti konstruuje precizní hloubkové kompozice, jež posléze tužkou nebo barevnými pastelkami převádí jako prostorovou iluzi do dvou rozměrů papíru.

V obou případech jsou výsledkem bazální formy různého původu, ovšem společně odvozené z otevřené platformy provázející od nepaměti lidskou existenci, které jsou spolu v nějakém vizuálně definovaném vztahu. Mohou se míjet, protínat, vytvářet nezávislé konstelace nebo vzájemně vazbit do vyšších celků. Hlavní zájem Pavla Opočenského, ať už uvažuje v masivním materiálu nebo jemných grafických liniích, se dál upírá ke hmotě, prostoru, světlu a optickým kvalitám, ale jeho „zoom“ se přitom změnil. Z fyzického makrosvěta se přeorientoval na subtilní mikrosvět, který v jiné energetické dimenzi, emotivních projevech a symbolickým řádu predestinuje to, co se děje u nás „na povrchu“, a ovlivňuje i sebenepatrnější změny provázející životní projevy na Zemi.

Pavel Opočenský začal své první „průhledné“ kompoziční kresby vytvářet na konci roku 2014. Za tři léta intenzivní práce, který strávil

s tužkou v ruce až osm hodin denně, vzniklo rovných sto prací formátu B1 (707 x 1000 mm), které se dělí do tří sérií. Nejpočetnější, podle níž je nazvaná i celá výstava, se jmenuje Nucleus a odkazuje k principu jádra. Druhá Olympias – s lehce erotickým podtextem, nese jméno matky Alexandra Velikého a manželky Filipa II. Makedonského, který se někdejší kněžky dionýských mystérií podle legend bál pro její nekonvenční „zálibu usínat ve společnosti hadů“. Poslední Evoluce se pak zabývá organickým tvaroslovím odvozeným z biologie. Jakkoli je možné u každého cyklu rozpoznat vlastní charakteristické znaky, hranice mezi nimi nejsou striktní, ale postupné. Mutace geometrického s organickým tak tuto kresebnou řadu prezentují nejen jako určitý vývojový model, ale zároveň demonstrují provázanost celého souboru.

Intuitivní kompozice i kombinace barev mohou sice někdy vyvolávat dojem určité inzitivnosti, ale za každou kresbou stojí až inženýrsky přesně promyšlená stavba, která konceptuálně využívá pečlivě sestrojených šablon i geometrických pomůcek. Práce Pavla Opočenského není ani bez kontextu se širším uměnovědným odkazem, ať už jde Malevičovu barevnou skladbu, vědeckou tvorbu Ernesta Haeckela nebo nenápadnou ironiescherovských mystifikací. Základem všeho je ovšem především jeho osobní mytologie a vlastní umělecké preference. V prvním případě hraje zásadní roli jeho téměř dvě desítky let trvajícím kompulzivním sběratelství optických přístrojů, ale spolu s ním třeba i okouzlení průhledností medúz či slabost pro japonské bojové helmy. Ve druhém je to především fascinace negativní formou a dlouhodobá snaha zviditelňovat běžnému pohledu skrytý vnitřní prostor.

Jestliže binokulární lupy a mikroskopy „otevírají oči“ a v pravém slova smyslu mění optiku pohledu, pastelky zase Pavlu Opočenskému vynahrazují deficit, který většinou přinášejí tradiční sochařské materiály – totiž barevnost. Není divu, že si tuto stránku věci autor užívá naplno a neodřekne si ani neonky, které do kreseb vnášejí až tropický zážitek. Inspiračně se do jeho kompozic promítají nákresy a schémata z geologických, astronomických a biologických knih, nebo pojednáních o fyzice a chemii, ale především jsou to obecné principy geometrického tvarosloví, odstředivosti či dostředivosti a neohraničenosti. Stranou nezůstávají ani optické parametry jako jsou modelační projevy světla, lesky a stíny.

Ne náhodou je v centru jeho pozornosti právě jádro – centrum, zdroj informací a inovativních změn – termín, který se zásadním způsobem vztahuje k polarizaci prostoru. Pavel Opočenský zmonitoroval prostřednictvím svých „laboratorních“ kreseb jeden z paralelních vesmírů. Někdo možná ocení hlavně jeho atraktivní vizuální ekvilibristiku, jiný v něm pro změnu uvidí DNA výtvarného umění. Občasný halucinogenní efekt pak může být přidanou hodnotou pro každého.

Radek Wohlmut

REPRODUKCE:

Bez názvu, 2016 – 2017, 100 x 70 cm, barevné pastelky, papír (foto Lukáš Kuta)

Výstavní síň

Sokolská 26

(výstava stoosmdesátá šestá)

Centrum kultury a vzdělávání Moravská Ostrava, příspěvková organizace (www.ckv-ostrava.cz)

23. listopadu 2017 – 12. ledna 2018
otevřeno pondělí – pátek 8 – 17 h

